

UTREDNING AV DKS OG EVALUERING AV KULTURTANKENS OPPDRAG

INNSPILL TIL MANDATET

Til: Kultur- og likestillingsminister Anette Trettebergstuen

Dato: 11.02.2022

Vi viser til regjeringens [tilleggsproposisjon til statsbudsjettet 2022](#) hvor det varsles at Kulturdepartementet vil igangsette en utredning av Den kulturelle skolesekken (DKS) som blant annet vil vurdere etableringen av et Musikkbruk og en evaluering av oppdraget til Kulturtanken:

Kulturdepartementet vil igangsette en utredning av Den kulturelle skolesekken, som skal belyse virkemidler og tiltak på nasjonalt og regionalt nivå for å nå det overordnede målet om å formidle profesjonell kunst og kultur av høy kvalitet til barn og unge. Utredningen vil blant annet vurdere etableringen av et Musikkbruk og en evaluering av oppdraget til Kulturtanken. Regjeringen tar sikte på å gjennomføre dette utredningsarbeidet i løpet av 2022.

Vi registrerer at [utlysningen av oppdraget](#) ikke omfatter en vurdering av å etablere et Musikkbruk, og legger dermed til grunn at en slik vurdering av å styrke Scenekunstbruket slik at denne selvstendige virksomheten kan utvide sine oppgaver blir gjort separat i forbindelse med budsjettarbeidet for 2023, altså uavhengig av den varslede utredningen.

Når det gjelder selve utredningen av DKS og evalueringen av Kulturtankens oppdrag, ser NTO frem til en åpen og inkluderende prosess helt fra starten når premissene blir lagt med utformingen av mandatet.

Nedenfor følger våre foreløpige innspill.

DET OVERORDNEDE DKS-MÅLET

Det er gledelig at regjeringen presiserer at utredningen skal belyse virkemidler og tiltak for å nå *det overordnede målet om å formidle profesjonell kunst og kultur av høy kvalitet for barn og unge.*

Vi registrerer imidlertid at denne presiseringen er tatt ut av utlysningsteksten, men forventer at den kommer med i selve mandatet i tråd med [Stortingets enstemmige vedtak](#) som ble fattet i forbindelse med behandlingen av den forrige regjeringens [barne- og ungdomskulturmelding](#).

Stortinget ber regjeringen videreføre dagens DKS-ordning, samt tydeliggjøre at målet med DKS (Den kulturelle skolesekken) fortsatt skal være å medvirke til at elever får et profesjonelt kunst- og kulturtilbud.

Vi legger dermed til grunn at det er en slik videreføring av ordningen og tydeliggjøring av målet med DKS, som skal ligge til grunn for den varslede utredningen; altså målene, prinsippene og

arbeidsdelingen mellom kunst- og opplæringssektoren som er nedfelt i Stoltenberg II-regjeringens [St.meld. nr. 8 \(2007-2008\)](#),

Dette innebærer at kulturfeltet har ansvaret for innholdet i DKS-tilbudet, og at produksjoner skal kvalitetssikres innenfor profesjonelle rammer. Opplæringssektoren har på sin side ansvaret for å gi plass til nødvendig for- og etterarbeid, og sikre nødvendig kunst- og kulturfaglig kompetanse på mottakersiden.

Etter vårt syn er det viktig at alt dette klargjøres og presiseres i mandatet ettersom barne- og ungdomskulturmeldingen har bidratt til å forvirre selve intensjonen med ordningen. Gjennom meldingens rendyrkede medvirkerperspektiv er opplevelsen av den profesjonelle kunsten så godt som utelatt, og definisjonsmakten over innholdet overføres i stor grad til skolen ved at kvalitet reduseres til elevmedvirkning og relevans.

Vi minner om at AP, SP og SV mente at meldingen burde sendes tilbake og uttrykte bekymring for en kraftig forskyvning der en dominerende skolesektor får legge premissene for en kultursektor som taper sin egenverdi:

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er bekymret for regjeringens signaler om endringer i Den kulturelle skolesekken (DKS) der det blant annet foreslås å endre målene for DKS og der «kvalitet» i stor grad erstattes med «medvirkning», «relevans», «representativitet», og der publikumsperspektivet er så godt som fraværende. Disse medlemmer støtter innspill fra Norsk teater- og orkesterforening (NTO) som mener denne meldingen viser en radikal dreining i norsk kulturpolitikk der forholdet mellom skole- og kultursektor får en kraftig forskyvning. ([Innst. 622 S \(2020-2021\)](#)).

KULTURTANKENS OPPDRAG

Vi registrerer at det er selve oppdraget til Kulturtanken som skal evalueres. Vi forutsetter dermed at Kulturtanken primært skal evalueres ut ifra de tre overordnede målene som lå til grunn for etableringen av Kulturtanken i 2016:

- Effektiv og god forvaltning og styringsstruktur
- Høy kunstnerisk og formidlingsmessig kvalitet på tilbudet i Den kulturelle skolesekken innen alle kunstretninger, som samspiller med skolens læreplaner
- Samarbeid med kultur - og utdanningssektor om innhold og kvalitet i Den kulturelle skolesekken

Evalueringen må svare på spørsmålene om hvordan og i hvilken grad Kulturtanken har bidratt til disse målene, men også om måloppnåelsen er blitt bedre sett i forhold til veksten fra et par-tre årsverk i Kulturrådet (som tidligere hadde det nasjonale DKS-ansvaret) til om lag 40 årsverk i Kulturtanken (jf. [Kulturtankens årsrapport 2020](#)) og en årlig driftsbevilgning på nærmere 70 millioner kroner.

F.o.m 2020 er det kommet til et fjerde mål om «styrket barne- og ungdomskultur med mulighet for barn og unges deltakelse». Dette har kommet til etter at Kulturtanken skrittvis har fått overført stadig flere oppgaver også utover det opprinnelige oppdraget. I den forrige regjeringens barne- og ungdomskulturmelding tilføres Kulturtanken ytterligere makt og innflytelse ved at etaten skal ha en rolle i alt fra å forankre DKS i kunstutdanningene til å systematisere erfaringsutveksling mellom institusjoner og virksomheter med mål om at barn og unge får medvirke og påvirke.

Etter vårt syn er det oppsiktsvekkende at Kulturtanken slik har vokst frem som et eget direktorat for barne- og ungdomskultur, helt uten forutgående åpne utrednings- og høringsprosesser.

Vi minner om at AP og SP, sammen med SV, i opposisjon selv stilte kritiske spørsmål ved de gjentatte utvidelsene av Kulturtankens oppdrag, og ved at utvidelsen skjedde uten verken foregående diskusjon med feltet eller forankring i Stortinget:

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er kritiske til at regjeringen tross politiske signaler og signaler fra kulturfeltet selv, velger å ikke ta noen vurdering av Kulturtankens rolle, men i stedet tillegger etaten enda flere oppgaver. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i flere omganger har satt spørsmålsteget ved regjeringens gjentatte utvidelser av Kulturtankens mandat. (Ibid.)

I tillegg til å vurdere måloppnåelsen, må evalueringen derfor ta et steg tilbake og stille spørsmålet om det i det hele tatt skal finnes en egen statlig fagetat for kunst og kultur til barn og unge.

MÅL OG PRINSIPPER

Etter vårt syn bør Kulturtankens oppdrag evalueres i lys av følgende mål og prinsipper:

- 1) Mest mulig midler må gå direkte til elevenes kunstopplevelser og minst mulig til administrasjon og byråkrati, i tråd med forutsetningene for etableringen av DKS.
- 2) Organisering og arbeidsdeling må sikre både demokratisk styring, maktspredning og armlengdeprinsippet.
- 3) Kunst for barn og unge må organiseres som en del av det profesjonelle kunstfeltet i forvaltningen for å sikre kvalitetsmålet, og altså *ikke* skilles ut som et eget felt eller organiseres som en del av frivillig virksomhet.

For å sikre både effektiv ressursutnyttelse og at kunst for barn og unge organiseres sammen med det øvrige profesjonelle kunstfeltet, bør det utredes om det nasjonale forvaltningsansvaret bør legges til Kulturrådet, jf. merknader fra regjeringspartiene i opposisjon:

Disse medlemmer [AP, SP, SV] stiller spørsmål ved om det er hensiktsmessig med to direktorater/fagetater som har til dels overlappende ansvarsområder, der skillet hovedsakelig går på om fokus skal være kultur rettet mot voksne eller mot barn. Disse medlemmer vil på det sterkeste advare mot en slik deling, særlig når det samtidig skal være et mål å heve status, relevans og kvalitet for kunst og kultur for barn og unge. (Ibid.)

Samtidig må arbeidsdelingen mellom departement, underliggende etater, fylkeskommunene og selvstendige produserende og programmerende virksomheter gjennomgås.

Ikke minst er det behov for å rydde i uheldige dobbeltroller og sikre at verken Kulturtanken eller Kulturrådet har en utøverrolle som overlapper og konkurrerer med selvstendige virksomheter og egne tilskuddsmottakere.

I den sammenhengen bør det særlig vurderes hvilke oppgaver som *ikke* kan ligge i et direktorat, men kun kan utføres av selvstendige virksomheter på en armlengdes avstand fra politikk og byråkrati.

I tillegg bør det vurderes hvordan man best sikrer både *kvalitet* og *uavhengighet* i kunnskapsproduksjonen, med mål om en kunnskapsbasert politikktutvikling fremfor politikkbasert kunnskapsutvikling.

I både Kulturtanken og Kulturrådet er det bygget opp store avdelinger for kunnskapsproduksjon uten at det reflekteres over dobbeltrollen som tilskuddsforvalter og utøvende kunnskapsprodusent, eller over betydningen av uavhengig og kritisk kunnskap.

KULTURTANKENS OG KULTURRÅDETS DIREKTORATSFUNKSJONER

Alt dette peker i retning av at evalueringen av Kulturtankens oppdrag må sees i sammenheng med og ledsages av en evaluering av Kulturrådets direktoratsfunksjon, jf. også brev til kulturministeren av 9. februar d.å. om [detaljert styring og uklar ansvarsdeling](#).

Vi har klare forventninger til en slik utvidet gjennomgang i tråd med regjeringspartienes merknader da de var i opposisjon, hvor AP og SP sammen med SV understreket behov for «en gjennomgang av virkemiddelapparatet innen kultursektoren, der både Kulturtanken og Kulturrådets rolle, kompetanse og funksjon må vurderes «(Ibid.)

Vi ser frem til en god dialog med kulturministeren og departementet om en slik gjennomgang.

Vennlig hilsen
Norsk teater- og orkesterforening

Marta Færevaaq Hjelle
styreleder

Morten Gjelten
direktør